

Wulp wereldwijd kwetsbare vogelsoort

Om de paar jaar wordt de wereldwijde Rode Lijst van Kwetsbare en Bedreigde Vogelsoorten van de IUCN (internationale natuurbescherming) bijgewerkt. De huidige herziening betreft onder andere de Europese Wulp, waarbij tenminste 15 jaar wordt teruggekeken. Dat is een periode van ongeveer drie wulpgeneraties. Vanuit SOVON hebben we informatie gegeven over de ontwikkeling van de Nederlandse broedpopulatie.

Volgens de uitkomsten van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) en de provinciale weidevogelmeetnetten is de Nederlandse stand sinds 1990 met 20% afgenomen. Daarmee schaarst ons land zich onder de Europese verliezers. In 1990-2000 deed afname zich in vrijwel geheel Europa gelden, vooral in Europees Rusland (-25%), Groot-Brittannië (-13%), Finland en Zweden (-10%). In de 21e eeuw heeft de afname zelfs nog versneld. Het ziet ernaar uit dat de Europese populatie sinds 1990 met zo'n 35% is afgenomen. Dit betekent dat, na de Grutto, nu

ook de Wulp de twijfelachtige eer te beurt valt om op de wereldwijde Rode Lijst opgevoerd te worden van 'gevoelig/zorgwekkend' (*least concerned*) naar 'kwetsbaar' (*near threatened*). Dat het de Wulp niet goed vergaat was bekend, maar de afname bleek veel sterker dan verwacht en bovendien Europa breed. De Wulp is de zoveelste steltloper waarmee het niet alleen in ons land, maar in een immens groot gebied niet goed gaat.

Kijken we naar de ontwikkeling in ons land, dan konden de eerste tekenen van afname in 1985-87 nog in verband worden gebracht met sterfte tijdens drie opeenvolgende strenge winters. Na enig herstel tot 1990 zette echter opnieuw afname in. Er bestaan grote verschillen tussen de landschapstypen. De grootste klappen vielen in de Hollandse duinen (-90%),

gevolgd door heide- en hoogveengebieden (-60%) en de duinen op de Waddeneilanden (-25%). De meeste natuurterreinen moeten het inmiddels zonder Wulpen stellen! Dit houdt deels verband met landschappelijke veranderingen, maar ook met verlies aan geschikte voedselgebieden (graslanden) in de omgeving. In agrarisch gebied leek de Wulp de dans te ontspringen met een tussen 1990 en 2000 vrij stabiele stand. Maar ook hier zit sindsdien de klad erin met 15% afname. In menig agrarisch gebied weet de Wulp tegenwoordig geen jongen meer groot te brengen door intensief agrarisch grondgebruik (nestverliezen, voedselgebrek) en predatie. Niet bepaald een goed voorteken.

Arend van Dijk

Wulp, Tradepoort-West, Venlo, mei 2007. Foto: Patrick Palmten

Bijeenkomst broedvogelkarterders internationale Waddenzee

Van 21-23 mei vond op het Deense eiland Mandø, ten zuiden van Esbjerg, een bijeenkomst plaats van broedvogelkarterders uit de drie Waddenzee-landen. Deze 'Quality Assurance Meeting' is een onderdeel van het trilaterale monitoringprogramma TMAP en is bedoeld om veldmethodieken onderling goed op elkaar af te stemmen, zodat in de drie landen op een vergelijkbare wijze veldwerk wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt de bijeenkomst gebruikt om elkaar bij te praten over de nieuwste ontwikkelingen in de Waddenzee-monitoring. De organisatie was in

handen van Karsten Laursen, van het Deense National Environmental Research Institute in Kalø. Deelnemers kwamen uit Denemarken (5), Sleeswijk-Holstein (5) en Nedersaksen (5); namens Nederland waren Kees Koffijberg en Jelle Postma aanwezig. Onderwerp was ditmaal het tellen van steltlopers en middelgrote meeuwen- en sternkolonies. Zeer opvallend was het grote aantal weidevogels, met name Grutto's, dat met kuikens in de graslandpercelen op het kleine eiland (ca. 2x3 km) rondliep. Het eiland behoort tot de bolwerken in Denemarken voor deze soort.

Het tellen van de aanwezige Scholeksters, Grutto's en Tureluurs leverde vooral bij de Tureluur grote verschillen op tussen de waarnemers onderling (veel vogels verborgen in de vegetatie, scherpe waarnemers zagen duidelijk meer). Bij de aantallen meeuwen en sterns lagen de resultaten van de verschillende tellers veel dicht bij elkaar (overzichtelijk tellen vanaf de zeedijk). Snel tellen, en alleen een kijker gebruiken (i.p.v. telescoop) leverde, zoals verwacht, duidelijke onderstellingen op. Verder bleek opnieuw dat het bij grote concentraties vogels (>500 rondvliegende meeuwen boven een niet zichtbare kolonie) belangrijk is om meerdere malen een telling te doen en het gemiddelde te nemen. Een belangrijke les voor een aantal deelnemers: wees bedacht op de fouten die je bij het tellen kunt maken. In 2009 wordt de 'Quality Assurance Meeting' georganiseerd in Nedersaksen.

Kees Koffijberg

Waddenzee-broedvogeltellers in actie tijdens de 'Quality Assurance Meeting' op Mandø, Denemarken. Foto: Kees Koffijberg

